

อาจารย์วิภาวรรณ มนูญปิจุ :

บรรณารักษ์ผู้มีผลงานดีเด่นสาขาบริการ

กองบรรณาธิการ

อาจารย์วิภาวรรณ มนูญปิจุ เริ่มต้นชีวิตการทำงานด้วยการเป็นอาจารย์สอนวิทยาศาสตร์ ต่อมาได้ขอเปลี่ยนตำแหน่งจากอาจารย์ชั้นพิเศษมาดำรงตำแหน่งบรรณารักษ์ อาจารย์เป็นผู้ที่ศรัทธาให้กับการวิชาชีพบรรณารักษ์เป็นอย่างยิ่ง ได้รับรางวัลผู้มีผลงานดีเด่นสาขาบริการ ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และปฏิบัติงานให้แก่หน่วยราชการต่าง ๆ ด้านงานสารนิเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันก่อให้เกิดประโยชน์ แก่วงการวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง

Vibhawarn Manunapichu : an Outstanding Librarian in Library Service

Editorial Staff

Vibhawarn Manunapichu started working as a science teacher. She later became a librarian and is truly devoted to her career. She was awarded a plaque by the Thai Library Association honoring her as an outstanding librarian in library service thanks to her contribution to the profession.

อาจารย์วิภาวรรณ มนูญปิจุ : บรรณารักษ์ผู้มีผลงานดีเด่นสาขาบริการ

กองบรรณาธิการ

ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ม.ว.ม. พ.ศ.2530

บทนำ

เมื่อคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ (Rockefeller Foundation) ให้ทำการเปิด หลักสูตรระดับปริญญาเอก สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ ขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย คณะวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องมีห้องสมุดทางด้านวิทยาศาสตร์ที่ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้บริการ

ด้านการเรียน การสอน และการวิจัยในระดับปริญญาเอก

ศาสตราจารย์ ดร.สตางค์ มงคลสุข คนบตี ท่านแรกของคณะวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นอาจารย์ของ อาจารย์วิภาวรรณ ได้ขอโอนอาจารย์จากกระทรวง ศึกษาธิการ มาสังกัดภาควิชาเคมี คณะ วิทยาศาสตร์ในตำแหน่งอาจารย์ เพื่อให้มาบริหาร ห้องสมุด แต่ขณะนั้นอาจารย์วิภาวรรณมีความรู้ และประสบการณ์แต่ด้านการบริหาร การนิเทศ การสอน และการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ขาดความรู้ ด้านบรรณารักษศาสตร์ จึงต้องไปศึกษาในระดับ ปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยพิตสเบิร์ก ด้วยทุน มูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ (Rockefeller Foundation) และกลับมาปฏิบัติงานการดำเนินงานห้องสมุด เมื่อพ.ศ. 2511 และเป็นอาจารย์ภาควิชาเคมีไปด้วย โดย Rockefeller Foundation ส่งผู้เชี่ยวชาญมา เป็นที่ปรึกษาในระยะก่อตั้งห้องสมุดเป็นเวลาหนึ่ง ปีครึ่ง

เมื่อทบวงมหาวิทยาลัยจัดระบบข้าราชการ ในมหาวิทยาลัยเป็นสาย ก. ข. ค. อาจารย์ก็ได้ขอ เปลี่ยนจากตำแหน่งอาจารย์ชั้นพิเศษ มาดำรง ตำแหน่งบรรณารักษ์ได้รับเทียบเป็นบรรณารักษ์

ระดับ 7 เมื่อพ.ศ. 2521 โดยอาจารย์ให้เหตุผลว่า “ผู้ร่วมงานในห้องสมุดมีตำแหน่งบรรณารักษ์ทั้งนั้น เมื่ออยู่เรื่องลำเดียวกัน ก็ต้องมีฐานะเหมือนกัน” อาจารย์ต้องเขียนผลงานเสนอทบวงมหาวิทยาลัย และได้รับการเลื่อนระดับเป็นบรรณารักษ์ระดับ 8 เมื่อพ.ศ. 2522

ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ได้รับการตั้งชื่อว่า “ห้องสมุดสตางค์ มงคลสุข” ตามชื่อคนบดที่ท่าน แรกหลังจากที่ท่านถึงแก่นิจกรรม อาจารย์ได้ บริหารห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริม การวิจัย การเรียนการสอนระดับปริญญาโท เอก ทางวิทยาศาสตร์หลายสาขาวิชา จึงได้รับการ ประเมินผลงาน โดยทบวงมหาวิทยาลัยให้เลื่อน ระดับเป็นบรรณารักษ์เชี่ยวชาญระดับ 9 เป็นคน แรกเมื่อ พ.ศ. 2527

ประวัติการศึกษา

- ประถมศึกษา ป.4 โรงเรียนสตรีโชติเวช
- มัธยมศึกษา ม.3 โรงเรียนสวนสุนันทา วิทยาลัย
- ม.6 โรงเรียนราชินีบน
- ปีที่ 2 โรงเรียนเตรียมอุดม- ศึกษา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- อนุปริญญา อนุ. ครุศาสตร์ (การสอน วิทยาศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Diploma in Education (Univ. of Liverpool)
- ปริญญาตรี วทบ. เคมี (เกียรตินิยม) จุฬาลงกรณ์

ปีที่ 41 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2540

มหาวิทยาลัย
ปริญญาโท M.Sc.Chemistry (Univ. of
Liverpool)
M.L.S Library Science
(Univ. of
Pittsburgh)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2493-2506 อาจารย์ ตรี-โท-เอก (สอนวิทยาศาสตร์) โรงเรียนช่างกลปทุมวัน

พ.ศ. 2507-2510 คึกฉานีเทศก์เอก หน่วย คึกฉานีเทศก์ กรมอาชีวศึกษา

พ.ศ. 2511-2512 อาจารย์เอกภาควิชาเคมี (ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าห้องสมุด) คณะวิทยาศาสตร์

พ.ศ. 2513-2520 อาจารย์ชั้นพิเศษภาค วิชาเคมี (ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าห้องสมุด)

คณะวิทยาศาสตร์ ม.มหิดล

พ.ศ. 2521 บรรณารักษ์ระดับ 7 หัวหน้า ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ ม.มหิดล

พ.ศ. 2523-2526 บรรณารักษ์ระดับ 8 หัวหน้าห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ ม.มหิดล

พ.ศ. 2527-2530 บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ ระดับ 9 หัวหน้าห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ ม.มหิดล

พ.ศ. 2528-2530 ผู้อำนวยการโครงการ ศูนย์สนเทศวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ชีวภาพ

อาจารย์ได้บริหารห้องสมุดสตางค์ มงคลสุข เป็นระยะเวลา 20 ปี และเกษียณอายุ เมื่อ พ.ศ. 2530

รับโล่ประกาศเกียรติคุณบุคคลดีเด่นทางด้านบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์

งานปัจจุบัน

ปัจจุบันอาจารย์เป็นที่ปรึกษางานศูนย์สารสนเทศ วิทยาลัยการสาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และรักษาการหัวหน้าห้องสมุดสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับสูงสุด

มหาวชิรมงกุฎ เมื่อปี พ.ศ. 2530

รางวัลดีเด่น

- ได้รับรางวัลมหาวิทยาลัยมหิดลประจำปี 2530 ประเภทผู้มีผลงานดีเด่นสาขาบริการ
- ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณในฐานะเป็นบุคคลดีเด่นทางด้านบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ ประจำปี 2538 จากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

การเข้าร่วมกิจกรรมสมาคมวิชาชีพ

ได้เข้าร่วมกิจกรรมของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย โดยเคยดำรงตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

- กรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดฯ
- ประธานกรรมการเสนอแนะเพื่อสรรหาผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดฯ
- ที่ปรึกษา ประธาน และกรรมการชมรมห้องสมุดเฉพาะ
- กรรมการมาตรฐานห้องสมุด
- อนุกรรมการพิจารณาข่างมาตรฐานห้องสมุดเฉพาะ
- ที่ปรึกษาประธาน และกรรมการคัดเลือกห้องสมุดเฉพาะ
- ที่ปรึกษาชมรมห้องสมุดเพื่อการอาชีพ-ศึกษาและเทคโนโลยี

ผลงานทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์

เป็นบรรณารักษ์ปฏิบัติงานหน้าที่หัวหน้าบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ.2511-2530 ควบคุมรับผิดชอบ งานบริหาร งานเทคนิคจัดบริการทางการ เพื่อการสอนการศึกษาวิจัยแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี โท เอก รวมทั้งให้บริการแก่อาจารย์ นักศึกษา นักวิจัย จากสถาบันและหน่วยงานภายนอก

ระหว่างพ.ศ. 2511-2530 ได้ปฏิบัติหน้าที่เพิ่มจากงานของห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ ดังนี้

พ.ศ. 2511-2523 ปฏิบัติงานตามนโยบายร่วมของคณะวิทยาศาสตร์และคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ในการดำเนินงานห้องสมุดร่วม (Joint Library) ระหว่างห้องสมุดของทั้งสองคณะ

พ.ศ. 2525-2527 ปฏิบัติหน้าที่ประธานอนุกรรมการเฉพาะกิจการดำเนินงานหอสมุดศาลา (แต่งตั้งโดยมหาวิทยาลัย)

พ.ศ. 2528-2530 ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการโครงการศูนย์สนเทศวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ชีวภาพ (แต่งตั้งโดยมหาวิทยาลัย)

ผลงานจากการปฏิบัติหน้าที่ทั้งหมดมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับว่าห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุด จึงได้รับรางวัลมหาวิทยาลัยมหิดลประจำปี พ.ศ. 2530 ประเภทผู้มีผลงานดีเด่นสาขาบริการ

บริการต่อสังคม (ใช้ความรู้วิชาชีพปฏิบัติงานให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่างๆ)

นอกเหนือจากปฏิบัติหน้าที่ประจำแล้ว ได้ปฏิบัติงานต่างๆ ที่อาจถือได้ว่าเป็นบริการต่อสังคมตั้งแต่รับราชการจนถึงปัจจุบันโดยสรุปมีดังนี้

เผยแพร่ความรู้วิชาชีพด้านสารนิเทศสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการเป็นวิทยากรและเป็นอาจารย์สอน ดังนี้

- เป็นวิทยากรในการสัมมนาทางวิชาการบรรยาย/อภิปรายหัวข้อที่เกี่ยวกับสารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดโดยภาควิชา/สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- เป็นวิทยากรบรรยายในหัวข้อ “การค้นเอกสารเพื่อการวิจัย” แก่อาจารย์นักวิจัยกลุ่มต่างๆ สาขาวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ จัดโดยหน่วยงานต่างๆ คือ กรมวิทยาศาสตร์ทหารเรือ คณะสาธารณสุขศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โรงพยาบาลเลิดสิน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

เป็นกรรมการผลิตชุดวิชาพัฒนาหลักสูตรและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

- กรรมการด้านเนื้อหาในคณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาแหล่งสารนิเทศทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2532)

- กรรมการพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตและหลักสูตรมหาบัณฑิตแขนงวิชาสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(2536 - 2537)

- กรรมการพิจารณาโครงร่างวิทยานิพนธ์ ตรีศวิทยานิพนธ์ และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มหบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยราชการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่องานสารนิเทศสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนี้

งานโครงการระบบสารนิเทศแห่งชาติ

- เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์ประสานงานสารนิเทศ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เมื่อปี พ.ศ. 2531-2536 (แต่งตั้งโดยประธานคณะกรรมการอำนวยการและประสานงานระบบสารนิเทศทางวิชาการแห่งชาติ)

งานของหน่วยงานสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปลัดกระทรวงฯ

- ปฏิบัติหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญไทยด้านข้อเสนอเทคโนโลยีศาสตร์และเทคโนโลยี 1 เดือน (2526) เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศตามโครงการ Improved Planning and Delivery Capabilities in the Ministry of Science Technology and Energy เพื่อดำเนินการจัดตั้งศูนย์สนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

งานโครงการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลข้อเสนอเทคโนโลยีของหน่วยงาน 7 แห่ง

- เป็นอนุกรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการประสานงานโครงการศูนย์ข้อมูล ข้อเสนอเทคโนโลยีด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีพ.ศ.

2531-2536 (แต่งตั้งโดยประธานคณะกรรมการนโยบายและแผนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน)

- เป็นประธานคณะทำงานประสานงานห้องสมุด ปีพ.ศ. 2531-2536 (แต่งตั้งโดยประธานคณะกรรมการประสานงานโครงการศูนย์ข้อมูลข้อเสนอเทคโนโลยีด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

- เป็นอนุกรรมการประเมินผลโครงการวิจัยและพัฒนา เรื่อง “การพัฒนากิจการจัดตั้งข่ายงานด้านเทคโนโลยีชีวภาพการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช” (2530-2532)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

- เขียนบทความ “การค้นเอกสาร” ในคู่มือการเตรียมบทความและรายงานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสาร พ.ศ. 2522, 2530

- เป็นวิทยากรการประชุมเชิงปฏิบัติการ “การวิจัยทางวิทยาศาสตร์” (2532, 2533, 2534)

สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ

- เป็นที่ปรึกษาคณะทำงานที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงห้องสมุด (2532-2534)

- เป็นวิทยากรในการฝึกอบรม “การบริการสารสนเทศทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน” (2535)

งานของหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- เป็นที่ปรึกษาโครงการศูนย์ข้อมูลทางการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (2533-2534)

- เป็นที่ปรึกษาการจัดทำวารสาร “บทคัดย่อการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี” (2534)

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

- เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการแลกเปลี่ยนทรัพยากรห้องสมุดในสาขาพฤกษศาสตร์พื้นเมือง (2534-2535)

งานของหน่วยงานสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

สำนักงานปลัดทบวง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

- เป็นกรรมการส่งเสริมพิจารณาการจัดตั้งและดำเนินการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (2525)

งานของหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

- เป็นที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการจัดตั้งและพัฒนาห้องสมุดกรมควบคุมโรคติดต่อ (2538-2539)

บทสรุป

อาจารย์วิภาวรรณ มนูญปิฎ มีประวัติและชีวิตการทำงานที่น่าสนใจยิ่งนัก อาจารย์ได้หักเหชีวิตการเป็นนักวิทยาศาสตร์ และอาจารย์ ที่ต้องใช้ห้องทดลอง (laboratory) มาทำงานเป็นบรรณารักษ์ในห้องสมุด (library) และอุทิศตนให้กับวงการวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ จนได้รับรางวัลผู้มีผลงานบริการดีเด่น ดังคำกล่าวของ Louis Pasteur ที่กล่าวแก่นักวิทยาศาสตร์เมื่อการประชุม Pasteur's Honor ที่กรุง Sorbonne เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม ค.ศ. 1892 ถึงความสำคัญของทั้งห้องทดลองและห้องสมุด ดังนี้

MAY YOU FOREVER
REST IN THE
PEACE AND SERENITY
OF LIBRARIES
AND LABORATORIES.
